

LA SOLA SMELTE
VOKSEN

Bygg solvokssmelter

SIDE 90

KRISTIN SLYNGSTAD
FRATRÅDTE PÅ DAGEN

SIDE 96-97

NYE PROSJEKTER FOR
VARROATOLERANSE

SIDE 98-101

BIRØKTEREN

ÅRGANG 135

3-2019
Fagtidsskrift for

**NORGES
BIRØKTERLAG**

– siden 1884

BIRØKTEREN

Nr 3 - 2019. 135 årgang
ISSN 0800-2002

Utgitt av

Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta
Tlf: 63 94 20 80
Telefontid: 9-13.30. Fredag stengt
(lunsjpause 11.30-12.00)
E-post: post@norbi.no
Internett: www.norbi.no
Bankkonto: 2650.25.26285
Bankkonto: Fakturaer og
kontingent: 2610.22.51503

Redaktør: Jarle Bergsjø
Redaksjonssekretær:
Trond Gjessing
Bidragsyter: Roar Ree Kirkevold
roar.ree@kirkevold.no
Tlf: 908 27 397 (kveld)

Layout: Kreative Typer, Horten
Trykk: 07 media
Opplag: 4200

Stoff/annonser:

Tidsfrister for stoff, annonse-
bestillinger og materiell er den
8. måneden før det skal på trykk.
Private småannonser kr. 150,-.

Styret i Norges Birøkterlag:

Vegard Sveiven (leder)
Tlf: 909 19 825
vegtomme@frisurf.no
Knut Espevig (nestleder)
Tlf: 911 18 545. knut@g3.no
Sissel Goodgame: Tlf: 468 23 588
sisselgoodgame@gmail.com

Svein Larsen: Tlf: 957 32 847
fredboet@online.no

Elin Sollie: Tlf: 926 96 794
easollie@online.no

Leder Avlsrådet:

Ingar Tallakstad Lie
Tlf: 909 58 907

Dronningenes årlige merkefarge:

NESTLEDER HAR ORDET

Knut Espevig

Da har jeg blitt utfordret til å skrive denne spalten for april. Våren er i gang – en fantastisk tid for oss birøktere.

På Sørlandet har vi hatt en mild og ustabil vinter. Det ble satt temperaturrekord på målestasjonen ved Landvik i Grimstad med 18,7°C som høyeste temperatur i februar. På de luneste plassene langs kysten, begynte selja å blomstre i begynnelsen av mars. Selv på Sørlandet er dette tidlig.

Jeg deltok sammen med flere av våre ansatte, på møte i Nordic-Baltic-Bee-Council (NBBC) i Göteborg fra 7. til 8. februar. Dette samarbeidsrådet består av birøkterorganisasjonene i Norden og i de Baltiske land. Til sammen har disse organisasjonene over 25000 medlemmer. Møtet avholdes årlig og det går på rundgang mellom landene å være vertskap. Det var svært interessant å møte tillitsvalgte og ansatte fra birøkterorganisasjonene i nabolandene våre samt å lære mer om hvilke utfordringer de jobber med for sine medlemmer. Her følger et par eksempler: I Latvia har de utviklet et elektronisk kubekort som bruker talegjenkjenningsteknologi, du leser enkelt inn notatene underveis mens du steller bikuben og systemet generer skriftlig notat, som om du hadde med egen sekretær. Svenske konsulenter hadde funnet svært stor variasjon i måleverdiene til refraktometre. Til tross for kalibrering som samsvarte med produsentens anvisning, ble avlest vannprosent i testhønningen svært variabel.

Neste år er det Norges tur til å arrangere NBBC møtet. Styret ser frem til å være vertskap, og planleggingen har startet.

Årets jordbruksforhandlinger nærmer seg, og sentralt jobbes det aktivt mot Norges Bondelag og Norges Bonde- og Småbrukerlag. Vi fokuserer spesielt på tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. Vi birøktere er de eneste husdyrprodusentene som ikke er med i ordningen, selv hesten har egen tilskuddssats!

Jeg benytter anledningen til å ønske alle en riktig god sesong.

Knut Espevig

Generalsekretær
(i full stilling fra 1/6)
**CAMILLA
LARSEN**
camilla.larsen@norbi.no
Tlf: 911 46 490

Organisasjonsmedarbeider
**AINA HELENE
AKSNES**
aina.aksnes@norbi.no
Tlf: 909 60 012

Seniorrådgiver
**TROND
GJESSING**
trond.gjessing@norbi.no
Tlf: : 947 85 774

Seniorrådgiver
**BJØRN
DAHLE**
bjorn.dahle@norbi.no
Tlf: 947 83 374

Rådgiver
**TORA VINTERLI
HOEL**
tora.vinterli.hoel@norbi.no
Tlf: 915 93 636

Kontorsekretær
**ÅSE WETHAL
HOLEN**
aase.holen@norbi.no
Tlf: 63 94 20 80
(9-13.30 man-tor)

For alle norske birøktere

Uttrykket «for alle birøktere» ble stikkordet for årsmøtet i Norges Birøkterlag i mars. Formålsparagrafen ble endret med et overveldende flertall slik at organisasjonen løser noe på den fundamentale bindingen til Honningcentralen.

Både aktivitetsnivået, fremtidsplanene, presentasjonen av de tre nye medarbeiderne og gjenvælget av hele styret gikk på skinner. Den store saken var at styret ønsket å endre formålsparagrafen. Dette forsøkte de i fjor også, men møtte uforberedte til den store debatten saken medførte.

Lang prosess

Etter forrige årsmøte satte styret ned en komité ledet av styremedlem Svein Larsen. De foreslo raskt at det som «sto i veien» for den totalrevideringen av vedtektene var at det i formålsparagrafen sto at «Norges Birøkterlag skal arbeide for en ordnet omsetning av honning gjennom Honningcentralen SA».

Komiteen ville høre alle medlemmenes mening om dette fortsatt var en god formulering.

På bakgrunn av innspillene foreslo de å dempe kravet om omsetning via Honningcentralen. En ny formulering ble enstemmig vedtatt av styret og på fylkesledersamlingen før årsmøtet.

Stor debatt

Særlig motstanderne av endringen var aktive på årsmøtet. Med avtroppende styreleder i Honningcentralen, Olav Arne Sønderland i spissen ble det advart mot å legge til rette for økt konkurranse i honninghyllene i dagligvarebransjen. Bare i fjor fikk andelslaget Honningcentralen inn 100 tonn honning mer enn de fikk solgt. Det er i overproduksjonstider man vil se effekten av mottakplikten, hevdet flere.

Etter hvert kom det mer styrke i argumentene for å endre formålsparagrafen. Slik den har stått, var den ekskluderende for salg via Bondens Marked, Rekoringer, og til hinder for at Norges Birøkterlag nettopp skal være en organisasjon for ALLE de 4200 medlemmene

og ikke bare den tredelen som er andelseiere i Honningcentralen, ble det hevdet.

Flere innlegg gikk også på at hensikten med en formålsparagraf ikke er detaljer, men en overordnet retning. Norges Birøkterlag skal arbeide for medlemmenes næringspolitiske interesser på bred front. Det inkluderer også voks, pollinering og forskning som resulterer i argumenter overfor myndigheter og andre beslutningstakere.

Forslagsrush

Flere årsmøtedeltagere ga etterpå uttrykk for at strømmen av forslag ble oppfattet som uoversiktlig og etter hvert utidig.

Årsmøtet bestemte med 66 mot 10 stemmer å endre formålsparagrafen.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Norges Birøkterlags nyvedtatte formålsparagraf:

Norges Birøkterlag er en partipolitisk nøytral organisasjon som skal ivareta medlemmenes interesser innen birøkt og alle områder som kan ha betydning for denne.

Norges Birøkterlag skal arbeide for en rasjonell og lønnsom birøkt. Dette gjelder bihelse, forskning, avl, forsøk og erfaringsutveksling. Norges Birøkterlag skal også ivareta birøkten gjennom undervisning, rådgivning og økonomi.

Norges Birøkterlag skal arbeide for en ordnet og trygg omsetning av honning og bivoks.

Norges Birøkterlag skal ivareta medlemmenes næringspolitiske interesser gjennom samarbeid med Honningcentralen SA, landbruksorganisasjoner og andre aktuelle sammenslutninger.

Avlsarbeid gir bedre bier!

Norges Birøkterlag jobber kontinuerlig med å sikre landets birøktere tilgang på godt avlsmateriale.

Dette gjøres gjennom et sentralstyrt avlsarbeid på den Europeiske brunbia og krainerbia. Avlsarbeidet inngikk i SMARTBEES, et samarbeidsprosjekt mellom flere Europeiske aktører, med fokus på å forhindre vintertap forårsaket av varroamid og virus, samt bevaring av de europeiske underartene av honningbier.

Hvorfor skal vi drive avlsarbeid?

Hensikten med avlsarbeid på honningbier er å påvirke biepopulasjonen vår i en ønsket retning. En forutsetning for dette, er at det må finnes variasjon i en egenskap, og noe av denne variasjonen må være arvelig betinget.

Når de beste individene blir foreldre til neste generasjon forventer vi at neste generasjon blir bedre enn den forrige. Avlsmål beskriver hva vi ønsker å oppnå, og er en forutsetning for å bestemme hvilke individer som er best. Uten avlsmål kan man ikke oppnå et effektivt avlsarbeid.

Avlsmålene gjenspeiler gjerne egenskaper som gir god økonomi for produsentene og bedre dyrevelferd. Egenskapene det avles på må være arvelige, ha en økonomisk verdi, og de må være mulig å registrere direkte eller indirekte. I avlsarbeidet som foregår i regi av Norges Birøkterlag er følgende definert som avlsmål: honningproduksjon, aggressivitet, svermetregghet, tavlefasthet, resistens mot varroa, kalkyngel og nosema og pollinerings- evne.

I vårt avlsarbeid er vi helt avhengig av at birøktere er med og bidrar som testverter. En testvert er en dyktig birøkter som engasjeres for en 2-års periode til å teste dronningene som produseres gjennom avlsarbeidet. Avlsfremgangen er noe som skal komme alle

birøktere til gode, og sammen har vi mulighet til å skape robuste, letthåndterlige bier med større motstandskraft mot sykdom, bedre ytelse og dermed høyere økonomisk gevinst.

Avlsarbeidet i praksis

Avlsarbeidet på honningbier i Norge består av en 2 års-karusell som ender i testing av dronningene i testbigårder og beregning av avlsverdier for hver egenskap.

Avlsverdien sier noe om verdien av et individ som forelder, altså verdien av individets gener som videreføres til neste generasjon. Avlsverdiene beregnes i et dataprogram som heter BEEBREED, som samtidig korrigerer for ulike arvelige, miljø- og personavhengige faktorer. Avlsverdiene vektlegges for de ulike egenskapene vi avler for, slik at vi kan vurdere en egenskap som viktigere enn en annen. Vektleggingen varierer også med hvor fornøyd testverten er med de ulike egenskapene. Vi kan for eksempel vektlegge honningutbytte og aggressivitet 25%, og tavlefasthet kun 5%.

1: Utvalg

Neste 2-års karusell starter neste vår med at det gjøres et utvalg som består av de 35 dronningene som har kommet ut med høyest avlsverdi etter testing året før. Det er vesentlig at utvalget viser genetisk variasjon ved at de ikke utelukkende består av individer som er veldig nært beslektet. Før dronningene går videre i avlsarbeidet skal de også testes for raserenhet (vingeindex).

2-4: Etablering av avlsdronninger i avlsbigårder

Avlsdronningene etableres i 3-5 avlsbigårder for produksjon av droner og dronningdøtre.

5: Paring på parestasjon

Droner og 12 dronningdøtre fra hver avls-dronning sendes til paring på en lovbeskyttet parestasjon der det er forbudt å holde andre bier i en radius på 20 km. Årsaken til at vi overfører dronningene til parestasjonen er at vi må vite hvilke droner hun parer seg med (populasjonsparing).

6: Etablering på testbigård

Etter paring sendes dronningene ut til 22 testverter i hele landet. Hver testbigård mottar 15 testdronninger. Det gjøres en fordeling slik at hver testvert får materiale fra 5 ulike avlsdronninger, 3 testdronninger fra hver. Hos testverten innføres dronningene i avleggere. Biene i avleggerene vil etter hvert dø, og erstattes med bier fra den nye dronninga. I august/september vil hele bifolket være etter den nye dronninga. Det er vesentlig at bifolket er sterkt før innvintring, slik at forutsetningene ligger til rette for en god sesong neste år. Det er viktig at bifolkene har så like forutsetninger som mulig (bistyrke, miljøforhold etc.). Det er kun de faktorene man skal undersøke som skal variere. Et svakt bifolk før innvintring vil være svakt på våren, og derfor produsere lite honning uten at dette har noen sammenheng med genetikken. Dette vil gi en falsk lav avlsverdi når det gjelder honningutbytte for denne dronninga.

7: Testing

Neste år utføres testene som gir grunnlaget for utvalget av de beste avlsindividene. Testverten skal da utføre registreringer for de ulike egenskapene gjennom året, og det er disse registreringene som er grunnlaget for beregning av avlsverdier og utvalg av nye dronninger året etter.

8: Nytt genetisk materiale

Hvis vi kjører en slik lukket populasjonsparring lenge nok vil den genetiske varia-

sjonen skrumpe inn litt, fordi vi vil få en del paringer mellom brødre og søstre, noe som kan føre til innavl. Desto større populasjonen er, desto mindre er risikoen for dette. For å unngå dette kan vi hente inn litt nytt avlsmateriale fra norske birøktere med spesielt godt materiale eller ved import.

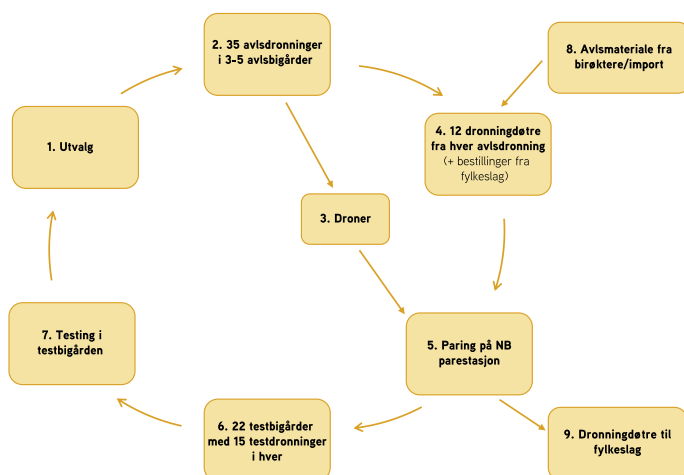
9: Distribusjon av avlsmateriale til birøktere

For å distribuere avlsmaterialet ut til norske birøktere vil fylkeslagene ha anledning til å bestille paret dronninger produsert fra avlsdronningene. Dette er dronninger som er produsert og paret på samme måte som testdronningene. Bestillinger fra fylkeslagene må gjøres før nyttår.

Testvert – en viktig rolle i avlsarbeidet

Det foregår en kontinuerlig utskifting av testverter, og det er stadig behov for dyktige og motiverte birøktere som vil gjøre en innsats for nasjonalt avlsarbeid på brunbia og krainerbia. Alle testverter vil få tilbud om et teoretisk og praktisk testvertkurs i forkant. Ta gjerne kontakt med oss for mer informasjon dersom du ønsker å bli testvert!

AV TORA VINTERLI HOEL

Tid for ny kunnskap

I hele landet starter mange birøkerlag i disse dager kurs for både eksisterende og nye birøktere. Nybegynnerkurs, sertifiseringskurs (kompetansekurs), erfaringskurs, dronningavl, kurs i næringsbirøkt, kurs i økologisk birøkt, kurs i honningbedømming osv

Norges Birøkerlag gjør en kjempejobb med å lage kurs og kursmateriell og alle disse kursene er registrert i Studieforbundet natur og miljø. Når birøkerlaget holder kurs kan de søke studieforbundet om støtte og dette gir kr 100,- pr time direkte til laget. Det er viktig å holde kursaktiviteten oppe, selvfølgelig for å øke kompetansen til medlemmene, men også for at studieforbundet ikke skal miste midler pga synkende kursaktivitet. Jeg vil oppfordre alle birøkerlag til å kjøre minst 3 kurs eller studieringer i året.

Disse kursene skaper forventninger, forhåpninger, kompetanse, erfaringer og ikke minst engasjement. Det er sistnevnte som imponerer meg mest, det enorme engasjementet som birøktere over hele landet viser. Den utrolige drivkraften og optimismen som skaper forventninger om at en helt ny og ubrukt sesong skal bli mye bedre enn i fjor.

Det skal bli mer honning pr kube, flere nye

egenproduserte dronninger, flere typer honning, mer voks, mer propolis og mer pollen. For en utrolig herlig tid starten på sesongen er.

Se, lukte og smake

I mars/april spretter or og selje og da er det tid for å ta en første titt i kubene, sjekke førsituasjonen og bytte bunn Brett her i nedre Buskerud som jeg bor.

Det første jeg ser etter når jeg åpner lokket er om noe ser unormalt ut. Er det uvedkommende objekter i kubene, f.eks andre insekter, biller og småkryp.

Hvis alt ser greit ut ved første øyeblikk så kjenner jeg på lukta (har helt sikkert registrert det allerede hvis det ikke lukter greit). Det skal lukte godt i kubene, alt annet må sjekkes nøyer. Lukter det f.eks mugg så har de hatt fukt i kubene som de ikke har klart å luften ut, og det kan hende at bunnbrettet er fullt av døde bier som stenger for frisk luft. Jeg sjekker rammene om de har nok fôr, i skrivende stund er det for tidlig til at de klarer seg selv ennå og jeg setter i en innskuddsfører om nødvendig.

Bier som drikker fra en stubbe.

Til slutt bytter jeg bunnbrett. Dvs at jeg løfter hele kuben over på et nytt bunnbrett, gjør rent det gamle og setter kuben tilbake når det er gjort. Siden det ennå er kaldt så bruker jeg ikke mer enn noen få minutter pr kube på dette.

Etter denne seansen anser jeg sesongen som ENDELIG i gang og feirer med en liten «skål».

Klargjøring av utstyr

Har man ikke gjort det før er det i hvertfall på tide å få oversikt og orden på utstyret nå.

Jeg har bare 15 kuber men du verden så mye utstyr som skal til bare for så lite. Man skal ha nok kasser, rammer til å ha i kassene og voks til rammene. Man har gjerne rammer med bare byggevoks og ferdig utbygd voks. De som er utbygd kan være tomme eller fulle av enten honning og pollen eller sukkerlake som kan brukes til vårføring eller når man lager avleggere. Mørke rammer sorteres ut til omsmelting av voks og rengjøring. Disse smelter jeg i en solvokssmelter og rammene kokes i lut i ei tønne som jeg lager bål under.

Jeg har ikke veldig stor lagerplass og derfor er det kjempeviktig å sortere og ha orden og oversikt, for når sesongen er i gang har jeg andre ting å tenke på.

Dette arbeidet gjør jeg på vinteren for å unngå besøk av bier og andre insekter.

Blomsten og bia

Hva er vel bier uten blomster? Det er NÅ vi skal forberede hagen vår, jordekantene, veigrøftene, veiskråningene, frukthagen, kløverenga og blomsterenga.

Snakk med politikerne i din kommune, all matproduksjon er politikk, kanskje de også kan utsette kantslåttene til etter avblomstring og frøsetting slik som Øvre Eiker nå jobber med å få til. Her jobber de med en egen strategi for pollinerende insekter.

En bie nyttiggjør seg løvetann!

Snakk med naboen, fortell hvilke blomster biene liker best og hvorfor det er så viktig å ta vare på insektene.

Snakk med ungene og lag flotte prosjekter med blomster, trær og insekshotell (kame-raoervåket?), de skjønner dette mye bedre enn voksne, de har ikke fått den kapitalistiske rullegardinen tredd nedover hodet ennå. I stedet for å arrangere barneburstdag på bowlinga eller Mc-Donalds kan man kanskje lage «fra blomst til honning» natursti?

Når plenen er full av løvetann eller kløver, hva velger du, sprøytemidler, gressklipper eller er du tøff nok til å tåle naboen's skjeve blick til blomstringen er over? Kan du til og med få naboen på lag og gjøre det samme? Dere kan jo arrangere nabolags-fotokonkurransen og kåre det beste blomsten- og biabildet.

Ta vare på hverandre og naturen, våre barnebarns arv.

Med ønske om en mild og fruktbar vår.

AV HEIDI MIDTFLÅ

Det du trenger til din birøkt!

www.ktd.no eller 91 71 71 56

Fortsatt tillit til HC-styret

Slyngstadsaken satte sitt klamme avtrykk på hele årsmøtet til Honningcentralen. Saken skygget over et flott økonomisk resultat, men også et dårligere resultat enn 2017. Nå vil andelslaget ruste seg til tøffere tider.

Tre dager før årsmøtet i Honningcentralen slapp styret sjokkmeldingen om at daglig leder siden 2014, Kristin Slyngstad hadde fratrudd med umiddelbar virkning etter manglende tillit.

De aller fleste, kanskje alle, utsendingene hadde lite eller ingen informasjon om hva årsaken var. Sjøkket lå i at høyprofilerte Slyngstad som har bidratt til en nødvendig snuoperasjon, ikke skulle lede andelslaget gjennom årsmøtet.

Advokat Audun Gjostein redegjorde for det formelle rundt fratredelsen og forklarte at det var enstemmighet både i styret og i kontrollkomiteen som resulterte i fratredelsen.

To sterkt følelsesladde innlegg krevde mer innsyn og det kom forslag om mistillit til hele styret, pluss at det nye styret skulle pålegges av årsmøtet å se på Slyngstadsaken på nytt og vurdere om hun kunne fortsette som daglig leder i selskapet.

Bra, men dårligere resultat

De ansatte la frem en god oversikt over resultatet. Særlig markeds- og salgssjef Knut Tisthal beroliget nok forsamlingen med at de ansatte har full kontroll og at Honningcentralen ikke på noen måte vil rakne som en følge av Slyngstadsaken.

Nyansatte økonomisjef Yngve Finkenhavn slo fast i sitt innlegg at de ansatte vet hva de skal gjøre og de har en klar retning.

Ikke mistillit

Valget på årsmøtet startet med flere innlegg som ga uttrykk for at utsendingene måtte ha tillit til at den triste avgjørelsen har blitt tatt på et riktig grunnlag.

Mistillitsforslaget mot hele styret ble nedstemt med 15 mot 66 stemmer. Med det som bakteppe, ble Thor Håkon Føreland fra

Thor Håkon Føreland til høyre gratulerer nyvalgt styreleder Moren Svanes.

Vest-Agder foreslått som benkeforslag til styreleder. Det ble derfor skriftlig valg mellom han og valgkomiteens forslag, Morten Svanes som har vært styremedlem, og derfor delaktig i avgjørelsen i Slyngstadsaken.

Svanes ble valgt som styreleder med 44 stemmer. Benkekandidaten Føreland fikk 37 stemmer.

Resten av styret og funksjonene ble enstemmig valgt.

Tøffere tider

Større inngang av norsk honning, og noe lavere salg i 2018, gjorde at styret og de ansatte, klart ga uttrykk for at det er tøffere tider i vente. Utfordringene er mange, men Honningcentralen har fortsatt en meget god markedsposisjon. Både kunnskap, sortiment og kampvilje skulle tilsi at fremtiden likevel kan se lys ut.

Flere andelseiere signaliserte til det nye styret at mottaksplikten av norsk honning ikke må røres.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Rene bunnbrett hjelper biene

Det er tid for å rense bunnbrettene. – Grønnsåpe, skrubb og tørr vårsol er bra, sier Svein Olaf Heggedal fra Akershus.

Svein Olaf Heggedal har 40 bifolk i to bigårder. Han har 20 ekstra bunnbrett og plass nok på krakkene til at han kan sette et nytt og tørt bunnbrett ved siden av der kubene står. Så løfter han kassen over på nytt bunnbrett og skyver det tilbake der det opprinnelig sto.

Alle de døde biene og skitten som finnes på bunnbrettet samler han i et kubetak. Han skraper av det aller meste og tar bunnbrettene med seg hjem for en grundig vask.

All skitten samler han i en tett sekk og graver ned eller brenner opp. Det gjelder å fjerne eventuell smitte, sier han.

Mye nedfall

Enkelte bifolk har allerede ryddet opp, mens andre har mye nedfall. «Mye» betyr et tykt lag over hele platen. Da noterer han det i kubekortet. Det gjør han dersom nedfallet er spesielt vått også. Greit å vite senere.

Såpe og sol

Til vasken bruker han grønnsåpe og en solid skrubb. Platen er av aluminium, så jeg bruker ikke kaustiksoda, forteller han. Grønnsåpen er helt grei.

Etter vasken setter han bunnbrettene til tørking i solveggen. Den siden som er

mot biene skal ut mot solen også. Solens UV-stråler hjelper til med å drepe eventuelle smittestoffer, forteller han.

Nå om våren holder det med én god solskinsdag, så er brettene tørre. Da bytter han dem med de som skal vaskes i den andre bigården.

Folk som har færre ekstra bunnbrett kan skrape ren bunnbrettene før de bruker en flammebrenner og sveiper over ett og ett Brett.

Husk brannfaren, advarer han.

Vurderer fôrmengden

Når han bytter bunnbrettene, løfter han på kubene for å kjenne om noen er spesielt lette. Jeg går ikke ned i kubene før temperaturen er 12–14 grader, sier han. Men du kjenner godt om noen er ekstra lette. Da gir han sukkerdeig oppå med karmen rundt. Et tips er å gi en liten skål med vann også.

Maler ikke

Heggedal maler ikke bunnbrettene. Den moderne malingen mener han lukker treverket inne og øker hastigheten på forråtnelsen.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Her ser det fint ut, men likevel er det godt å få gjort rent.

Thore Wulff Hansen har utviklet en spennende solvokssmelter som bruker solvarmen til å få ut gul og fin bivoks.

Sola mi

Har vi birøktere glemt at solen enkelt kan smelte om gammel bivoks for oss? Solvokssmelteren er aktuell som aldri før.

Opp gjennom tidene har birøkterne brukt solen til mye inne birøkt. Tørket rått treverk, fjerne gjenstridig mugg og luftet ut etter perioder med dårlig inneklimate. Solen er til syvende og sist opphavet til hele birøkten vår.

Voksen finnes

I flere år har du hørt om vokskrisen innen birøkt. Det viktigste du kan gjøre er å bytte voks og å skrelle av forseglingen før eventuell stikking og slynging. Mange næringsbirøktere sier at de ikke har tid, mens hobbybirøkterne hevder at det ikke betyr noe eller at de ikke har utstyr.

Uansett hvor lite du driver, finnes det flere kilder til å skaffe bivoks. Ta vare på voksen hvis du skjærer dronevoks, og du kan samle opp villbygget utover sommeren. En liten boks i hver bigård, eller i bilen gjør susen.

Solen smelter

Bivoks smelter ved 62–65 grader C. Derfor er det enkelt å bruke solen til å smelte voksen du samler inn. Prinsippet er at du må samle opp solvarmen til over voksens smeltepunkt lenge nok til at voksen renner ut og du kan resirkulere den. En solvokssmelter er egentlig bare en kasse, gjerne sort, med glasslokk og en skråplate inni slik at voksen renner vekk fra kokongrester og urenheter.

Du kan kjøpe solvokssmeltere fra under tusen kroner og oppover. De fungerer på solskinsdager i sommermånedene. Mer enn lenge nok til at du kan smelte temmelig mye voks helt gratis.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Utviklet solvokssmelter til tolv rammer

Hvorfor ikke sette rammene loddrett i solvokssmelteren, slik de står i kassene? Da øker kapasiteten til solvokssmelteren dramatisk. Birøkter Thore Wulff Hansen på Åros har lagd en egen modell.

– Ideen fikk jeg fra nettsidene til Norges Birøkterlag, forteller Thore Wulff Hansen. Men der ligger rammene, og det er kun plass til to av gangen. Derfor lagde jeg en solvokssmelter hvor rammene står loddrett. Den første prototypen hadde plass til seks tavler. På solrike dager i juni – august kom temperaturen fint opp i 80 varmegrader.

Tolv rammer

Nå har han laget en ny modell til tolv rammer. Den består av Plywood (filmbelagt kryssfinér) som både kan stå ute, og som er lett å gjøre ren. Tavlene henger slik at når voksen drypper ned, renner den mot en grov og en fin sil og ned i en plastbøtte med noen centimeter med vann i bunnen. Bøtten er en malerbøtte fra Biltema til noen få kroner. Den er kon og derfor lett å få voksblokken ut av. Skrap av bøsset under voksblokken og du skal ha ren og fin voks.

En dag

Én solskinnsdag er nok til å smelte voksen i rammene. – Om du vil ta de ut og skrape av det som er igjen av skitt mens de er solvarme, eller vente til de er kalde, er en smaksak, mener Thore. Kokongene og det svarte skraper du ut av solvokssmelteren samtidig. Ta vare på det, for det brenner særdeles godt når du skal koke rammene i kaustikkblanding.

Voks igjen

Det blir voks igjen i kokongene. Kanskje kan du spørre laget eller en større birøkter om du kan få smelte avskrapet en gang til.

– Men det må jo være bedre å få resirkulert 75 – 80 prosent enn null, spør Thore Wulff Hansen.

Han testet den med damp (enkelt malingsfjernerutstyr fra Biltema). Resultat: 1,7 kilo voks fra vel tre kilo skrellevoks og voksrester etter en time og med tre graders utetemperatur.

Steam

Dessuten er det ganske lett å bore et hull slik at du kan kjøre inn damp i solvokssmelteren innimellom. Særlig Thores modell som er så stor. Dampkoker får du rimelig hos for eksempel Jula.

All voks

Solvokssmelteren er super til å smelte dronebygget som du skjærer ut. Gjør det samme dag, så råtner ikke larvene. Også skrellevoks og all annen voks går fint. Legg det utover eller oppå silen.

To ganger

– Jeg smelter voksen to ganger, forteller Thore. Den andre gangen legger jeg voksblokken oppå silen og smelter den en gang til. Da blir den helt flott.

Thores solvokssmelter skal brukes av Lier, Hurum og Røyken Birøkterlag i bigården på Lier bygdetun.

– Materiellet koster drøyt tusen kroner, og arbeidet tar en god dag, sier Thore.

Han er villig til å selge noen solvokssmeltere for rundt 2 000 kroner hvis du vil prøve solen selv.

Med hjertet fullt av bier

Ingegård Øien er pensjonert proffmusiker, men lyden av summende bier grep henne så sterkt at hun ikke får trappet ned fra 250 bifolk, noen hundre dronninger og markeder og I fjor ble hun kåret til Årets birøker.

Ingegärd Øien er fra en svensk musikkfamilie. Begge brødrene hennes er profesjonelle musikere og selv var hun valthornist i orkesteret ved Den norske opera. Datteren hennes spiller i Bergensfilharmonien og sønnen er operasanger. Ved siden av øvelser og opptredener levde hun et rolig liv med alle haveblomstene sine i Lørenskog. Hele villahagen var fylt til randen av skjønnhet fra avleggere, frø, løk og alt hun hadde samlet med seg.

En dag ble hun kjent med sveiseren, fagforeningslederen og praktikerer Juul Melvold. Han likte nok Ingegärds blomster, men for ham var det egne poteter og grønnsaker som var gleden.

Så de løste dette ved å kjøpe småbruket Røisilien på Minnesund. 51 dekar flott, men bratt skog og 14 dekar også bratt, men god innmark. 800 meter fra offentlig vei, hvorav 100 er rett opp, altså høydemeter.

Ingegärd gikk ofte på ski og truger med valthornet på ryggen i sene nattetimer på vei fra stående applaus og gallakledde mennesker til ubrøytet vintervei hjem til Juul og Røisilien.

Påkjørt

For mange år siden ble Ingegärd påkjørt bakfra og fikk en alvorlig nakkeslengskade. I Operaen kunne hun ikke lenger holde valthornet sitt. Uvettige folk i det som senere ble NAV foreslo at hun skulle lære seg å spille fiolin. Det var lettere for nakkemusklene.

– Du skal få litt tid til å øve, fortalte de.

Ingegärd er kanskje verdens hyggeligste dame, men det får være måte på. Skulle musikkarien ta en slik brå slutt?

Nei, hun bet tennene sammen og fortsatte med valthornet sitt til hun gikk av med pensjon som 68-åring.

Driveplikt

En liten hake. Det var bo- og driveplikt på småbruket. Vel, boplikten var ikke noe problem, men driveplikten var verre.

Helt tilfeldig fikk vi tak i en Årbok fra landbruket. Den bladde vi i for å se om det var noe vi kunne oppfylle driveplikten med, smiler hun vennlig ved bordet i stuen fra 1830.

– Det ble til at vi dyrket blåbær og urter. Begge deler økologisk.

Men i Årboken sto en artikkel om birøkt skrevet at unge, fremadstormende Trond Gjessing i Norges Birøkterlag. «Kanskje birøkt kan være et supplement i din drift?».

Juul stemte ja fordi han er praktiker og øynet mulighet for å utvikle nye og mer praktiske løsninger.

Ingegärd Øien ble kåret til «Årets birøkter» i 2018. Vel fortjent, sier bransjen.

Ingegärd stemte ja fordi hun allerede elsker blomster og har arvet oldefarens gullmedalje for sin skånske birøkt.

– Jeg møtte aldri oldefar, men bestemor var klok nok til å skrive ned mye om denne fargerike læreren som drev stort med bier i det åpne landskapet og vandret med hest og kjerre oppover i Sverige til andre trekkområder. Bestemor fortalte Ingegärd at oldefar lærte seg tysk bare for å kunne lese tyske bøker om bier. De svenske var han ferdig med for lenge siden.

Så bier ble det. Ti bifolk ble innkjøpt av selveste Rolf Sjølie (han som oppfant honningløsneren som fortsatt går så det suser). Selv om de gjerne ville drive økologisk, ble det tradisjonell drift.

Økoreglene var kronglete. Blant annet krevde de kasser av tre.

Driftsbygningen klarte 30 bifolk før den ble helt full. Det var jo ikke nok for de to med alle interessene.

I 2000 og 2001 bygde de helt ny og stor driftsbygning til både 250 bifolk pluss urtene og blåbærene.

Ingegärd stelte biene og Juul fant løsningsene og skaffet temmelig mye med nytt og innovativt utstyr.

Øko likevel

I 2005 ble reglene for økologisk birøkt endret. Det ble lov med kasser av styropor og mulig å finne godkjente plasser også sentralt på Østlandet.

Ingegärd og Juul har alltid reist mye, og på en birøktreise i New Zealand traff de en økologisk birøkter.

– Han inspirerte oss, men der var det vanskelig å få tak i økologisk voks, forteller Ingegärd.

Hjemme på Røisilien kjøpte Juul skrellemaskin slik at de fikk et betydelig voksoverskudd fra driften, og Ingegärd søkte om godkjenning.

Slik ble de økologiske birøktere allerede for mange år siden.

Bondens marked

Neste utfordring: Honningcentralen tok ikke imot økologisk honning. Eller: De tok imot, men blandet den med helt vanlig honning og betalte lik pris.

Ingegärd og Juul er samvirkefolk. Alle urtene, blant annet sekkevis med kronblader fra rød etasjebloomst (*Monarda didyma*), hadde de levert til andelslaget Norsk Økourt helt til de ikke kunne betale for seg mer.

– Derfor er Honningcentralen så viktig, sier Ingegärd. Her får vi garantert levert, og greit oppgjør uansett. Det betyr utrolig mye når man skal drive næringsbirøkt.

Men den økologiske honningen måtte de selge selv. Derfor startet de med eget markedssalg.

Både Ingegärd og Juul ble fort kjente og populære folk på et utall av markeder. Kundene forsynte seg stort av det de sa var verdens beste honning.

De tappet og pakket. Juul fylte opp den store varebilen og arbeidsdagen varte fra fem til seks. Fem om morgenen til seks om kvelden.

Noen ganger blåste det slik at en måtte holde teltet mens den andre ekspederte. Andre ganger solgte de minner om en svunnen sommer i ti eller femten kuldegrader og blå vind.

– Det var alle de positive tilbakemeldingene fra kundene våre som var mye av drivkraften, sier Ingegärd.

De solgte honning med propolis, med ingefær, nøtter eller kanel. Kundene smakte, smilte og kjøpte.

– Nå betaler Honningcentralen ekstra for økologisk honning, sier Ingegärd. Derfor oppfordrer hun alle som vil, til å bli økologisk godkjente birøktere og å levere honningen til Honningcentralen. Det aller meste av hennes honning går også dit nå. Kun et beskjedent (til henne å være) antall markeder har hun igjen.

– Jeg gjør det mest fordi kundene mine spør så pent om jeg ikke kan holde på litt til, sier hun. De vet ikke hvor de ellers skal få verdens beste honning.

Akkurat som dronningkjøperne også ber pent om at hun skal avle et år til.

– Jeg sluttet å selge parede dronninger, for da trodde jeg kundene ville gi opp, sier hun. Men de fortsetter å bestille jomfrudronninger. Jeg misunner dronningkundene mine, for de slipper alt arbeidet, smiler hun.

Farvel Juul

For fire år siden ble Juul syk. I januar for tre år siden døde han og Ingegärd ble alene med 250 bifolk på småbruket.

– Hva skulle jeg gjøre, spør hun. Driftsbygningene og alt utstyret sto jo der, og jeg er jo sprek selv om jeg ikke kan løfte lenger.

Så hun fortsatte som før. 250 bifolk, noen hundre jomfrudronninger, Bondens Marked og alt som følger med.

Hun får hjelp av litauiske Sigitas Flenderis som er så sterk og positiv. Han løfter og gjør jobben, mens kona hans Rasa Flenderine hjelper til på markedene.

Også Ingegårds barnebarn fra Sotra er til uvurderlig hjelp for bestemor. Hun beskriver dem alle med gode ord.

Årets birøkter

Ikke rart at Honningcentralen, i samarbeid med Norges Birøkterlag, kåret nettopp Ingegård Øien til Årets birøkter i 2018. En enstemmig jury var ikke i tvil. Det kunne ikke bli noen andre som fikk overrakt diplommet fra landbruks- og matminister Bård Hoksrud som en av hans første oppdrag.

– Det var en stor ære, sier hun. Jeg vet ikke om jeg forsto det helt, selv om jeg selvsagt fikk med meg alle de gode ordene. På den andre siden, gjør dette det enda vanskeligere å kutte ned.

– Jeg får satse på at jeg blir hundre år, sier hun.

– Jeg har så lyst til å kutte ned, men for å ha råd til Sigitas må jeg holde farta oppe. Han er så sterk, men jeg vil jo ha litt tid til reising også. Og kanskje til å bli testvert for Norges Birøkterlag igjen. Det er så moro å få de aller beste dronningene og følge dem tett.

Nå fyller Ingegård Øien 79 år. Hun savner samtalene og diskusjonene med Juul.

Legen hører en bilyd i hjertet. Så det blir kanskje en operasjon.

– Ikke rart at de fant den bilyden forresten. Hjertet mitt er jo fullt av bier.

Øverst: Nå er omtrent 250 bifolk klare til å starte 2019-jobben for Ingegård.

Nederst: Kundene «forlanger» at Ingegård skal fortsette på Bondens Marked. Honning med propolis selger veldig bra.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Kristin Slyngstad fratrådte på dagen

Den profilerte daglige lederen i Honningcentralen, Kristin Slyngstad, har fratrådt sin stilling i birøkternes andelslag samme dag som styret informerte ansatte og andelseiere om beslutningen.

Til Birøkteren sier hun at hun vil hilse alle andelshaverne (se faktadelen).

Til sine ansatte skriver Kristin Slyngstad at det har vært fem tøffe år med svært mye å rydde opp i og en mengde utfordringer. Hun gleder seg nå også over å få mer tid

til hennes nærmeste inkludert en syk far i Ålesund. Hun sier at hun også vil bruke tid ute i bigården.

– Når jeg ble ansatt for fem år siden til sommeren, signerte jeg en arbeidsavtale uten oppsigelsesvern, noe som er vanlig for

Dette skrev styret i Honningcentralen til sine andelshavere:

Daglig leder i Honningcentralen SA fratrer

Daglig leder i Honningcentralen SA, Kristin Slyngstad, fratrer som daglig leder etter samråd med styret med virkning fra i dag. Honningcentralen SA har opplevd store positive endringer de senere år. Kristin har ledet snuoperasjonen på en måte som måtte til for å få lønnsom drift. Honningcentralen SA har nå solid økonomi med doblet egenkapital på fem år.

Dette er en endringsprosess som Slyngstad har vært en aktiv pådriver for å få til. Styret ønsker å takke Slyngstad for den innsats hun har nedlagt på dette felt og de resultater hun har vært delaktig i å oppnå for Honningcentralen SA i de fem årene hun har vært daglig leder i andelslaget.

Økonomisjef Yngve Finkenhavn vil fungere som konstituert daglig leder inntil ny daglig leder er på plass.

Dette skriver Kristin Slyngstad til andelseierne via Birøkteren:

Når jeg ble ansatt i HC for snart 5 år siden sa jeg: Dere kan stole på at jeg vil styre denne skuta som om den var min egen!

Det håper og tror jeg dere føler jeg har gjort. Det viktige for meg har vært å tenke på hva er best for HC sine andelseiere og kjempe for det, samtidig med å bygge en sterk ledergruppe og et godt team av ansatte i HC som var nødvendig for å snu skuta. Det er kvaliteten på de ansatte faglig og menneskelig som avgjør hvordan teamet blir, min oppgave å sørge for til enhver tid å ha det optimale teamet.

Jeg kommer til å savne dere andelseiere sterkt og inderlig!

Jeg vil savne lukten av honning i gangene på HC, dere andelseiere som stikker innom kontoret mitt for å slå av en prat og alle birøktmøtene.

Men, jeg vil følge med dere - dere vil for alltid har en stor plass i hjertet mitt! Jeg vil fortsette å jobbe med bier og arbeide tett sammen med noen av de som har blitt mine nære venner og birøktkolleger. Vil savne dere!

Varm hilsen fra Kristin Slyngstad

mange daglige ledere. Dette er viktig for at styret til enhver tid kan avslutte arbeidsforholdet til en daglig leder de ikke lenger har tillit til.

Det er oppstått manglende tillit mellom styret og meg som daglig leder i Honningcentralen, og vi er derfor enige om at jeg vil fratre, skriver hun, og nevner noe av det Honningcentralen har fått til:

Omtrent dobbel produsentpris på fem år, slik at det er mulig å leve av næringsbirøkt. I tillegg et stort plussresultat og solide utbytter til birøkterne tre år på rad.

Økt antall andelseiere og antall som leverer honning.

Egenkapitalen er økt fra 20 til 42 prosent (2018) og sviktende tillit blant andelseierne er snudd til masse stolthet og skryt av å tilhøre Honningcentralen.

Hva er årsaken til fratredelsen?

– Ingen kommentar, svarer Slyngstad via SMS.

Til Birøkteren sier avtroppende styreleder Olav Arne Sønderland følgende om Slynngstadsaken:

– Sammen med et stort team har Kristin gjort en kjempejobb i Honningcentralen. Jeg kan dessverre ikke kommentere saken,

Her redegjør avtroppende styreleder Olav Arne Sønderland årsmøtet i Honningcentralen om at styret har gjort en avtale med daglig leder Kristin Slynngstad om umiddelbar fratredelse. Grunnen fikk ingen vite.

men vil takke henne for alt hun har gjort for Honningcentralen.

Til selve årsmøtet sa han at det hadde vært mye enklere for ham å ikke ta denne saken, men å overlate til det nye styret å behandle den.

Men det riktige for meg var å gjøre det jeg følte var riktig, og derfor har vi gjort som vi har gjort, men dere skal vite at dette har vært en svært vanskelig og trist sak, fortalte han fra talerstolen.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Snille og produktive dronninger til salg Buckfast, Brune og Krainer - Dronninger

Mer honning

Jeg driver avlsarbeid på Buckfastbier og produserer dronninger etter følgende kriterier: Utvelgelsen av avlsdronningene foregår blant flere hundre bisamfunn med stasjonsparrede dronninger fra mange kombinasjoner. Avlsdronningene blir bedømt etter svermetregghet, gemytt, tavlefasthet og honningutbytte. Avlsdronningene er testet for nosema og utrenskningsevne. Medlem av Buckfastavlergruppen.

Jeg produserer Brune og Krainer - dronninger etter NB's avlsmateriell.

Jeg leverer dronninger fra:

Jomfrudronninger	fra uke: 22 - 200,- +mva
Buckfast friparra	fra uke: 26* - 750,- +mva
Krainer parra på Nesbyen	fra uke: 27* - 850,- +mva
Brune parra på Rødberg	fra uke: 27* - 850,- +mva

Dronninger levert fra uke 35, +150,- +mva
**Med forbehold om tidspunkt for levering - Se bier.no for mer info*

Jens Martin Nybøle
Høvreveien 6, 1712 Grålum
Tlf: 920 97 748
e-post: jens.nybole@bier.no

Bestill på min nettbutikk: www.bier.no

Skal sikre bier som tåler varroamidd

Ledende birøktere i Oslo og Akershus har dannet en gruppe som skal opprettholde og videreutvikle varroa- og sykdomsresistente bier. Utgangspunktet er Terje Reinertsen bier som ikke har blitt varroabehandlet på over 20 år.

Birøkterne både i Norge og ute i verden er enige om to ting: Vi kan ikke fortsette å utsette biene for kjemisk behandling mot varroamidd i all evighet, og dersom vi ikke våger å forsøke å lete opp bifolk som tåler å leve med varroamidd i bifolket, så kommer vi ikke til å finne veien videre.

Terje Reinertsen

Allerede for en liten mannsalder siden, sluttet Akershusbirøkter Terje Reinertsen å behandle krysningsbiene sine mot varroa. I over ti år har han og mange samarbeidspartnere arbeidet for både å finne årsaken til at «Reinertsenbiene» virkelig klarer å håndtere midden, og å spre kunnskap om disse biene. I dag har 75 akershusbirøktere med rundt 1000 bifolk bier som tåler midden uten at birøkteren utfører kjemiske behandlinger.

Fra venstre: Kristian Juul Røysland, Roar Øimo, Svein Olaf Heggedal, Terje Reinertsen og Bjørn Dahle.

Det er forsket og skrevet mye om «Reinertsenbiene» også internasjonalt. Blant annet har Melissa Oddie skrevet doktorgradsoppgave om nettopp disse biene. Hun har studert under ledelse av professor dr. Peter Neumann i Institute of Bee Health i Bern, Sveits.

«Reinertsenbiene» regnes som en av få populasjoner i verden som er dokumentert å være varroaessistente (de klarer å holde antallet varroamidd under kontroll). De ser også ut til å tåle en relativt høy angrepsgrad av varroa uten å ta skade, en egenskap som kalles varroatoleranse.

Terje Reinertsen er en viktig medspiller i gruppen.

Hurdalbirøkterne

En annen nøkkelperson er leder i Hurdal Birøkterlag, Roar Øimo. Hans utgangspunkt er også «Reinertsenbier», som han har byttet dronninger i. Nå er «Hurdalsbiene» rene krainerbier, og heller ikke Øimo har middebehandlet biene på en årrekke. Mange observasjoner tyder på at «Reinertsenbiene» har lært «Hurdalsbiene» å leve med varroamidd.

Per i dag er det mellom 150 og 200 bifolk i Hurdal og målsettingen er å gjøre hele denne populasjonen varroaresistent. For prosjektet er det viktig at alle birøkterne i Hurdal fortsetter å stille opp på et arbeid som fort kan få både internasjonal oppmerksomhet og stor verdi. Kanskje ved at man kan eksportere «Hurdalsbier» ut i verden.

Norges Birøkerlag

Birøkternes fagorganisasjon, Norges Birøkerlag, fått 5,5 millioner kroner til et fireårig prosjekt for å forske på varroaresistens.

Dette er et stort nasjonalt prosjekt, men både «Reinertsenbiene» og «Hurdalsbiene» blir sentrale i store deler av arbeidet.

Seniorrådgiver Bjørn Dahle er veldig glad for at disse to miljøene faktisk har kommet et godt stykke på vei.

Han oppfordrer interesserte birøktere i hele landet til å bli med på ulike praktiske oppgaver i prosjektet. Du kan lese mer om dette på et annet sted i bladet.

Leder av gruppen med birøktere i Akershus er nyvalgt fylkesleder i Oslo og Akershus, Kristian Juel Røysland fra Ås.

– Vårt primære mål er å opprettholde og videreutvikle både «Reinertsenbiene» og «Hurdalsbiene». De er en viktig ressurs og vi behøver sikkerhet for at vi kan opprettholde dem i aktiv drift. Til det behøver vi interesserte birøktere og egne preastasjoner for disse biene, sier han.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Registrer vintertapet

Vinteren går mot slutten og det er snart tid for å gjøre opp status for hvordan biene har klart seg gjennom vinteren. Vi kjører vår årlige spørreundersøkelse igjen i vår som vi håper flest mulig kan svare på.

Spørsmålene omfatter ikke bare vintertapene i seg selv, men også andre spørsmål om driftsteknikk, geografisk plassering, varroa-behandling og næringstilgang som kan påvirke vintertapene. På hjemmesiden vår under fanen «Driftsteknikk» ligger spørsmålene i dokumentet «Vintertap 2018-2019». Ta med dette ut i bigården når du går gjennom bifolkene slik at du vet hvilken informasjonen vi etterspør. Spørreundersøkelsen besvares på internett og vi har ikke kapasitet til å ta imot svar på papir. Spørreundersøkelsen blir åpnet 26. april og vi ber om at du rapporterer tilstanden i birøkten fra din gjennomgang som ligger nærmest opp til 1. mai. Spørreundersøkelsen er tilgjengelig fram til 31. mai. De første resultatene fra spørreundersøkelsen publiseres i Birøkternes juli/augustnummer.

Som i fjor bruker vi programmet Lime-Survey som gjør at du kan lagre/skrive ut dine egne svar. Dette kan du jo bruke som en dokumentasjon på driften av birøkten din.

AV BJØRN DAHLE, SENIORRÅDGIVER

Kjøp en stor pose med blomsterengfrø og støtt Norges Birøkerlag med 250,-

Blomstereng til 250 m²

Ordinærpris: 3660,-

Med rabattkode NORBI: 2500,-

250 kr går til Norges Birøkerlag

**Bestill på
HAGEGLEDE.NO**

Nytt prosjekt om varroa og varroaresistens

Norges Forskningsråd innvilget 5.5 mill. kroner i støtte til Norges Birøkterlags fireårige prosjekt «Friske varroaresistente honningbier». Prosjektet omfatter 5 forskjellige tema knyttet til varroa og varroaresistens og har et totalbudsjett på 8 mill. kroner.

Samarbeidende forskningsinstitusjoner er Universitetet i Bern (Sveits) og Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU).

For å lykkes er vi helt avhengige av at birøkterne deltar. To av temaene som forutsetter samarbeid med et større antall birøktere gis her en kortfattet presentasjon. Alle birøktere som bidrar til de to temaene presentert nedenfor får i 2020 gratis abonnement på tidsskriftene «Bitidningen» og «Tidsskrift for biavl» til våre søsterorganisasjoner i Sverige og Danmark. Som alternativ til et av tidsskriftene kan man velge bind 2 i Roar Ree Kirkevolds bøker om birøktteknikker. I tillegg vil de være med i trekningen av en premie med en verdi på 5000 kroner.

Skadeterskel

– hvor mye varroamidd tåler bifolkene?

Hvor mange varroamidd kan vi ha i bifolkene før det oppstår negative effekter på bifolkene? Verden rundt stiller birøkterne seg dette spørsmålet. Denne verdien, oftest målt som antall varroamidd/100 bier og kalt angrepsgrad kan påvirkes av flere forhold, bl.a. er forekomst av ulike virus svært avgjørende. Økonomisk terskelverdi er den angrepsgraden du kan ha i bifolket uten at det oppstår skade på bifolket som går på bekostning av honningproduksjon og overvintringsevne og som overgår kostnader knyttet til varroabekjempelse. Kunnskap om disse terskelverdiene er en viktig forutsetning for behovsprøvd varroabekjempelse.

I vårt nylig utgitte temahefte om varroa og varroabekjempelse presenterte vi nye anbefalinger i forhold til når birøkterne bør gjennomføre en sommerbehandling for å sikre at vinterbiene produseres med tilstrekkelig lav angrepsgrad. Det er imidlertid en viss usikkerhet knyttet til disse terskelverdiene.

Citizen Science Investigation (CSI)

I Norges Birøkterlags nylig innvilgede prosjekt på varroa og varroaresistens er et av temaene å bestemme den økonomiske skadeterskelen for varroaangrep. Vi skal samle inn data på angrepsgrad av varroa og se hvordan dette er påvirket av varroabekjempelse og hvordan bifolkene overvintrer.

For å samle inn disse dataene har vi satt opp det som på engelsk kalles en citizen science investigation. Dette betyr at mange bidrar med en begrenset mengde data, som til sammen utgjør en langt større datamengde enn det forskere alene har mulighet til å samle inn. Vi trenger derfor hjelp fra deg!

Vi ber deg ikke om å endre på birøkten din, men å gjøre noen målinger som rapporteres inn til oss. Hvis du kan tenke deg å delta ved å bidra med data fra din birøkt ber vi om at du melder din interesse i en e-post til bjorn.dahle@norbi.no så får du tilsendt mer informasjon.

Klarer dine bier seg uten varroabekjempelse?

Med unntak av Sogn & Fjordane, Møre og Romsdal, Trøndelag nord for Stein-

Gjennom prosjektet vil vi få bedre kunnskap om varroaresistente bier i Norge og hvilket angrepsnivå av varroamidd som bør utløse en varroabekjempelse hos birøktere som ikke har varroaresistente bier.

kjer, Nordland, Troms og Finnmark regnes varroamiddens godt etablert i Norge. Vi har tidligere skrevet om biene til Terje Reinertsen i Akershus som ikke behandles mot varroa, men som overlever godt med lave vintertap.

Vi vet at det finnes andre som heller ikke behandler mot varroa, men vi har ikke god nok oversikt til å si hvor mange det dreier seg om. Vi vet heller ikke om disse birøkterne har klare likhetstrekk i driftsteknikk, om de holder biene sine isolert fra andre bigårder, om de bruker bier som er sterkt beslektet osv. Norges Birøkterlag ønsker å systematisere informasjonen for å identifisere driftsteknikk i videste forstand som birøktere kan bruke for å redusere behovet for kjemisk varroabekjempelse.

Kartlegging

Vi oppfordrer alle birøkterne i områder med varroa, men som klarer seg uten kjemisk varroabekjempelse om å sende en e-post til bjorn.dahle@norbi.no eller registrere kontaktinformasjon ved svare på et kort

spørreskjema kalt «Varroaresistente bier» som du finner under «Nyheter» på Norges Birøkterlags hjemmeside og på Norges Birøkterlags facebookside.

Bigårdsbesøk i 2019

Blant birøkterne som ikke behandler biene sine mot varroa er det trolig variasjon i hvor sterkt de er angrepet av varroa, dvs. at biene trolig har varierende evne til å klare seg uten varroabekjempelse. I løpet av sommeren 2019 ønsker vi å besøke så mange som mulig av birøkterne som ikke behandler mot varroa.

Under disse bigårdsbesøkene vil vi stille noen spørsmål om driftsteknikk og biene som brukes og ta ut noen biprøver for å måle angrepsgraden av varroa. Om mulig vil vi også samle inn noen yngelprøver for å måle varroamiddens reproduksjon. De birøktere vi eventuelt ikke rekker å besøke i 2019 vil vi besøke i 2020.

AV BJØRN DAHLE, SENIORRÅDGIVER

Når du trenger dronninger:

www.biedronninger.no eller 95 00 37 32

Mr Honningcentralen fyller 95

På 1950-tallet viste Sten Agnalt amerikanske biefilmer i butikkvinduene til kino-bransjen stoppet ham. Agnalt var direktør i Honningcentralen fra 1954 til 1991 og nå fyller han 95. Mr. Honningcentralen holder seg utmerket tross lite inntak av honning.

Østfoldingen Sten Agnalt ble praktisk talt flasket opp med birøkt fordi faren hans var en lidenskapelig birøkter. I barndomshjemmet var det store birøktermøter og honning på bordet bestandig.

– Men vi unge valgte nok ofte sirup fremfor honningen, innrømmer han smilende. Han husker at faren likte det dårlig.

Ofte klagde birøkterne på Honningcentralen, som de hadde vært med å starte i 1927.

– Jeg tenkte at det ville vært interessant og fått til driften av birøkternes egen bedrift, forteller han. Derfor ble han ansatt der i 1952. Allerede i 1954 ble han direktør, og han forble leder helt til alderspensjon i 1991. Under hans ledelse blomstret Honningcentralen gjennom skiftende tider og markedsforhold.

Agnalt husker at de viste levende filmer og lysbilder i butikkvinduene. Det tiltrakk seg til dels store folkemengder utenfor. Agnalt selv og andre kollegaer pratet om bier, birøkt og honning via mikrofon og høytaler.

– Vi gjorde dette både i Oslo og Bergen, forteller han. Men kinoeierne klagde oss inn til myndighetene fordi de hadde enerett på visning av levende bilder. De mente vi gikk dem i næringen.

I Oslo husker han at det kom så mye folk at en nabo ringte til politiet og klagde på ordensforstyrrelser.

– Jeg ringte selv til politiet og forklarte

hva vi drev med, og de sa at det var godt innenfor lovverket, sier han. Kort tid etter sto det flere politikonstabler blant de skuelystne.

Sten Agnalt opplevde tider hvor folk måtte ha resept fra lege for å få kjøpt honning fra Honningcentralen, og han fulgte norsk birøkt tett i nesten 40 år.

Derfor ble han æresmedlem i Norges Birøkterlag og fikk Kongens fortjenestemedalje i gull.

– Av de 100 som tok artium i mitt kull i Sarpsborg er vi kun tre igjen nå, sier jubilanten.

Sten Agnalt har blitt 95 år, men han spiser fortsatt lite honning.

På 90-årsdagen brakk han lårhalsen da han skulle hente gaven fra Norges Birøkterlag, men ellers er han «uforskammet sunn og frisk» som det heter.

Dette tross for at han gjennom hele livet har valgt andre næringsstoffer enn honning.

Han gir faste måltider og riktig kosthold mye av æren for at han nå feirer 95 år.

Norsk birøkterbransje gratulerer.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

*Øyvind Strand
har stor glede
av biene.*

Ta avgjørelsene og ikke dvel for mye ved dem

Øyvind Strand er en ekte bygutt. Født i Bergen med ti års studier og mastergrad i latin bak seg.

Han begynte også på et doktorgradstudie i latin. Han traff Lone Dybdal fra Toten. Hun er utdannet filosof og arbeider i Oljefondets etikkråd. Lone har alltid vært opptatt av selv-forsyning og hester.

De to bodde i Oslo, men ønsket å bygge opp noe annet. En bærekraftig næring på landet. Derfor lette de på nettstedet finn.no og fant et 25 dekar stort småbruk i Jevnaker på vestsiden av Randsfjorden.

Hit flyttet de for fem år siden, og nå bor de her sammen med barna Emil (5) og Oda (3). Det er omtrent halvannen times pendletur inn til Oslo hvor Lone stort sett jobber hver dag.

Øyvind har en kamerat som snakket så mye om bier. De virket som spennende husdyr, og de skulle jo bygge opp en næring på småbruket. Dessuten hadde det vært bier her så lenge noen kan huske.

Fasinerende

Derfor tok de beslutningen. De ble birøktere.

Øyvind mest, men Lone er med som den partneren hun er.

– Det er fasinasjonen for kompleksiteten i bisamfunnene og utfordringen med å finne en stadig mer effektiv og rasjonell drift som er nerven i arbeidet for oss, sier Øyvind.

2018 var fjerde sesongen. Det begynte med seks bifolk og null peiling i 2015. Allerede nå har de 70 to-dronningbifolk. Målet er 125 slike todelinger i løpet av to år.

– Det er viktig å øke i en takt som du selv er komfortabel med, forteller de begge. Vi har prioritert å utvide ganske kraftig til nå, men det har gått ut over bistryken. I fjor valgte vi å ikke utvide så mye, men heller jobbe med å styrke bifolkene, så vi håper på mye honning i år.

Avgjørelsene

Som birøktere har de lært noe svært viktig. Du må ta avgjørelser som er praktiske, selv om de ikke nødvendigvis er optimale. Som

akademikere (teoretikere) kan man lett bruke for mye tid til selve avgjørelsen.

– Når du står ute i bigården, så må du foreta deg noe uansett om du ikke har helt oversikten, eller skulle ha dobbeltsjekket først, sier Lone.

Dessuten snakker hun om viktigheten av å ikke dvele for mye ved avgjørelsene senere. Gjort er gjort. Kunne noe vært gjort annerledes, får du ta konsekvensen og lære av det slik at du kan ta en ny avgjørelse ved neste mulighet.

Det er nok et viktig poeng for temmelig mange folk, også birøktere.

Elitekurs

De to startet uten budsjett og forretningsplan. Øyvind gikk elitekurset i regi av både Norges Birøkterlag og Honningcentralen i 2017. Det var lærerikt og ikke minst inspirerende. Prosessen med å sette opp forretningsplanen ga mye. Dessuten var bedriftsbesøkene hos andre næringsbirøktere veldig verdifulle.

– Jeg anbefaler folk som vurderer å drive næringsbirøkt, å søke dette kurset, forteller Øyvind.

Investeringer

– Vi er forsiktige med å investere mer enn vi absolutt må, sier Lone (husk hvor hun jobber). Vi vil finne vår egen vei i dette yrket. Derfor har det vært til stor hjelp at vi får leieslynget honningen vår hos Ole Kristian Skaarer i Bjønroa. Målet er å få til en driftsbygning her på småbruket, slik at vi kan samle alt utstyret på én plass. For logistikk blir avgjørende når man skal drive i større skala.

– Det å glemme ting når man er på runde i bigårdene, er tidkrevende og bortkastet, hevder Øyvind.

Han bruker litt tid på å tenke igjennom arbeidsoppgavene før han reiser ut. Det å fylle opp bilen er viktig, og er derfor verdt litt ekstra omtanke. Viktig redskap ligger alltid i bilen.

– Bare det at utstyret ligger på faste plasser, gjør driften mer effektiv, sier han.

Todronningdrift

Øyvind er altså godt trent i å lese seg til ting, og får både glede og faglig utbytte av å lese om bier og birøkt.

– Jeg fikk lyst til å forsøke todronningdriften slik Einar Arud gjør det, forteller Øyvind. Vi bor i et renavlsområde (der det kun er lov å ha krainerbier), så det gjør det mulig å pare på stedet.

– Jeg leste i Birøkteren om Arudmetoden og det virket veldig spennende. Vi er ikke helt i mål med å fylle på med bier og slikt enda, men vi er på god vei, smiler han.

På en del bifolk fikk de rundt 50-60 kilo lynghonning i år, så det viser jo at de virkelig er på rett vei.

Risikospredning

De vet at birøkt er risikosport. Derfor legger de opp en drift med litt færre bifolk, som gir tid til å produsere både dronninger og avleggere for salg i tillegg til selve honningproduksjonen.

– Vi tror dette øker den økonomiske sikkerheten vår, påstår de begge.

Honningsalg

– Vi er egentlig ikke så glade i å selge, hevder de begge. Derfor leverer de til Honningcentralen. Vi er også med i en reko-ring. Det er en Facebookbasert omsetningskanal uten mellomledd og kundene bestiller varene i forkant, og utlevering skjer så på en fast plass til fast tid.

– Birøktmiljøet er veldig inkluderende, sier Øyvind. Det hender at jeg blir litt lei av å jobbe med biene, men jeg blir aldri lei å prate om dem.

– Telefonsamtalene kan vare i timevis, smiler Lone.

– Jeg kan rett og slett ikke tenke meg noe annet å drive med enn bier, avslutter Øyvind.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Viktig for næringsbirøktere

Skal du drive næringsbirøkt, altså tjene penger på driften, så er det flere ting som må stemme. Når du har mange bifolk, oppdager du at det som ikke er nødvendig faktisk tar mye verdifull tid.

– Det første er at du finner gode biplasser, hevder fersk næringsbirøker Øyvind Strand i Jevnaker. Det ideelle for oss er å finne plasser som kan bære ni todronningsbifolk på hver plass med bilvei helt bort og godt (og variert) trekkgrunnlag rundt. – Per nå må vi gå 10-15 meter til enkelte plasser, og når man da skal flytte en todronningskubetil lyngen som fort kan veie 60-70 kg hadde vi ikke klart oss uten Swientys kubeløfter som vi kjøpte på Honningcentralen i fjor.

Hengeren tar 18 kuber, så når alle kubene i en bigård er delt blir det akkurat plass på et lass.

Så må du sikre at bifolkene er sterke. Det begynner med gode og unge dronninger, men handler også om rutiner og å gjøre inngrep til riktig tid.

– Unngå sverming, hevder Øyvind.

I todronningsdriften er det viktig å dele kubene til riktig tid. Det blir litt løfting, så også her har kubeløfteren vært til stor hjelp.

Det å unngå så mange løft som mulig, bør også være et eget punkt. Det er et mål som griper inn i det meste av den rasjonelle driften.

– Driftsopplegget må være rasjonelt og passende for din drift, hevder Øyvind.

Bruk litt tid på å legge opp en plan og lær deg hvordan du lager og gjennomfører en forretningsplan.

Vær forsiktig med å ta opp kostbare lån. Tenk alternativt. Hva kan du samarbeide med andre om, eller gjøre annerledes?

Klaserom under platen på bunnbrettet gir mulighet for enkel inspeksjon og fôring.

Klaserom

Mange snakker om klaserom for tiden. Øyvind Strand har laget egne bunnbrett med et ti centimeter ekstra rom under treplaten opp mot bunnlistene.

– Det gir plass for mange bier og gjør at vi kan bedømme biemengden ved å åpne bak

og kikke inn. Vi trenger altså ikke å åpne kubene for å gjøre dette, sier han. Vi kan også åpne bak og rense bunnbrettet for døde bier på våren uten å løfte på kassene, og det er også plass til å legge inn apifonda eller lignende ved behov.

Sterkere bifolk med elleve tavler

Det er fordeler ved å ha elleve tavler i yngelrommet, hevder Guttorm Johnsen. Da får biene litt mer arbeidsplass.

Guttorm Johnsen er en erfaren birøkter fra Hadeland.

– Jeg har skaffet meg de nye kassene fra Honningcentralen som rommer elleve og ikke ti rammer, forteller han. I første omgang er de kassene beregnet på todronningdrift, hvor det da blir plass til fem tavler på hver side av en skillevegg. Kassene er like store som ordinære kasser utvendig, men to motstående vegger er tynnere slik at plassen inni blir større.

Yngelrom

Johnsen kjøpte kassene for å ha dem til todronningskubene, men så fant han ut at de også egner seg godt som yngelrom på ordinære éndronningskuber.

– For det er slik at i yngelrommene vil det alltid være en kamp om plassen. Her skal dronningen legge egg, samtidig som biene fyller opp med ny nektar som skal tørkes ned, pluss ofte rikelig med pollen, sier han. Biene vil ha pollenet nærme der yngelen skal føres opp. Logistikk i en bikube er viktig.

Ett yngelrom

Noen birøktere lar dronningen gå fritt i to helkasser, slik at begge disse tjener

som yngelrom, mens de fleste birøktere velger å ha dronningen kun i én kasse.

– Mine dronninger går kun i én kasse, sier Guttorm. Derfor er jeg nøye med plassen. Det gjelder for biene å sikre at dronningen har plass nok til eggleggingen. Når jeg setter på de to første skattekassene, flytter jeg opp et par tavler med honning eller rester av sukkerfôr (ikke yngel) fra yngelrommet og fyller plassen med pent utbygde tavler.

Sterkere bifolk

Med plass til elleve tavler i yngelrommet er det naturlig at bistryken (antall bier) er større enn med ti tavler.

– Det kryper MANGE bier når yngelrommet består av åtte eller ni temmelig fulle yngeltavler, sier han.

Guttorm Johnsen er fornøyd med elleve rammer i yngelrommet.

Da må du passe på å sette på nok kasser oppover. Særlig når du har gode dronninger. Du må sette på nok kasser til rett tid. Det nytter ikke å gi dem for god plass heller.

– Jeg lar biene få elleverammers-kassene hele året, sier han. Da blir min egen logistikk enklere.

Så legger han på to tips til:

Diagnosebrettet tar han ut når sommer-varmen setter inn. Da mener han at det ikke har noen funksjon lenger, og dessuten slipper han å glemme det (eller knote med det) når han skal vandre på lyngtrekket.

– Husk på en ting til når det gjelder biene egglegging, sier han. Normalt etter den siste uken i mai (Hadeland), vil ikke dronningen legge egg i lyse tavler. Setter du inn lyse utbygde tavler i yngelrommet etter dette tidspunktet (på Østlandet), vil biene fylle disse tavlene med honning og ikke egg. Står de også i midten av kassen, har du skaffet biene et hinder som de må over. Er du riktig

uheldig, legger hun egg kun på den ene siden av de lyse tavlene.

Altså: Kun mørke tavler som det har vært yngel i før skal inn i yngelrommet, etter omtrent første juni. Det er helt avhengig av hvor i landet du befinner deg. Jeg setter inn lyse tavler så lenge de legger egg i dem. Når det ikke går lenger, tar jeg ut de lyse rammene uten egg og setter inn mørke. Om våren er jeg i kubene tre, fire ganger i uken. Er det honning i dem, bruker jeg dem i skattekassen. Pass på at det forblir fôr nok.

De fleste birøktere setter inn lyse fine tavler i yngelrommet om våren. Men du skal ikke splitte yngelrommet. Når jeg setter inn lyse rammer, og ser at jeg ser at en god del yngel kryper, da setter jeg ei lys tavle mellom to yngeltavler likevel, sier Guttorm.

Men før du gjør det, må du ha en god del erfaring som birøkter.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Pass på tørrgresset

Det er en liten periode om våren hvor det faktisk er stor fare for brann fordi bakken, og gresset fra i fjor er dønn tørt. Vi ser ofte at det er nok å sette fra seg en gloheit røykpuster eller ikke være nøye nok med hvor

gnistene tar veien. Kanskje du har glemt hvordan du fikk fyr på den i fjor? Så må du helle ut innholdet og begynne på nytt.

Ha med deg tankene og et brannslukningsapparat. Alle brannen begynner i det små.

Pass på ryggen

Nå starter sesongen mange steder. Pass på ryggen når du blir ivrig i yngelrommene. Ta deg tid til en strekk og en pust i bakken, eller

solhellingen. Birøkt skal være trivelig. Det er det som gjelder.

Phil Chandler til Norge i mai

Ved sin bok «The barefoot beekeeper» som solgte 10 000 eksemplarer, startet engelskmannen Chandler en internasjonal bølge av birøktere som ønsker å stille biene nærmere deres naturlige levevis. Blant annet snakker den nå verdenskjente

birøkteren om en ny (gammel, egentlig) måte å tenke birøkt på. Vi skriver mer om dette i neste utgave. Workshop i Telemark 18. og 19. mai, foredrag i Oslo 20. mai og heldagsseminar på Tingvoll på Nord-Møre 22. mai.

Se: www.bybi.no/aktivitet/phil-chandler-kommer-i-mai/

FEM MINUTTER MED HC

Morten Svanes, styreleder, HC

Se mer informasjon på: www.honning.no. Telefon sentralbord HC: 63 94 20 60.
Epost: post@honningcentralen.no

Som ny styreleder for Honningcentralen vil jeg først og fremst takke for tilliten. Det var ingen selvfølge etter turbulensen rundt Kristins fratreden. Det er beklagelig at det ble slik, men nå må vi tenke framover og jobbe for at vi skal få mange gode år framover. Yngve Fikenhavn er konstituert som ny daglig leder inntil vi får på plass en permanent løsning. Han er svært faglig dyktig både på økonomi og ledelse og vil helt sikkert gjøre en god jobb. Honningcentralen har mange dyktige ansatte som vil holde stø kurs framover.

Jeg vil også takke Olav Arne Sønderland, Aina Høiby og Geir Vagle Stangeland som går ut av styret for den gode jobben de har gjort de siste årene. Nå ser jeg fram til å bli kjent med de nye som har kommet inn i styret. Slik jeg ser det så er vi sammen svært sterke på økonomi og salg. Det passer fint for nå er vi i ferd med å gå over i en ny fase der vi må øke salget i takt med produksjonsøkningen.

Birøkternæringen har heldigvis blitt så lønnsom at mange satser på næringen. Salg av bimateriell har økt kraftig de siste årene og det vil resultere i en stor vekst i produk-

sjonen og dermed leveransene til oss. I 2018 fikk vi inn ca 100 tonn mer enn vi solgte. Det er bra å ha et visst lager å ta av i de dårlige årene. Vi må jobbe hardt framover for å bygge honningmarkedet større de neste årene. Vi må nå ut til og lære opp nye grupper til å like honning. Da er det viktig å ha litt forskjellige typer honning. De som ikke liker en type honning kan godt like en annen type. Vi vil også prøve å vri salget fra importert til norsk honning. Norsk sommerhonning kan forhåpentligvis erstatte faste importhonninger.

Vi vil ha hovedfokus på å markedsføre Norsk honning og bruke den positive holdningen som er i samfunnet i forhold til bier og andre pollinerende insekter. Vi har laget plakater som forteller at de må velge Norsk honning for å støtte opp om biene i Norge. Vi har en jobb å gjøre for å få mer flytende norsk honning. Det krever ekstra fokus fra dere birøktere å skille ut den flytende honningen slik at vi kan få lage en egen flytende norsk variant. Klokkelyng, blåbær, tyttebær og lønn er eksempler på flytende honningtyper. Det finnes sikkert også flere sorter hvis vi leter litt.

Her tror jeg at et godt samarbeid med Norges Birøkterlag er viktig for å utvikle driftsteknikk og å drive med kompetanseheving for å hente ut de unike smakene fra honningen i ren norsk natur.

Det nye styret i Honningcentralen fra venstre: Mona Borgersen (gjenvalg), Morten Svanes (styreleder), Linda Leithe (ny), Olav J. Neset (ny) og Trond Bergskås (ny).

Skrellegaffel

Art 2034

235,-
inkl. mva

Voksmelter

Art
4402
Gass

7.400,-
inkl. mva

Masse slynger på lager

Fra hobby til
proff, sjekk nettsiden:
honning.no

Apifonda

Art 5010

2,5 kg

44,-

Art 5009

15 kg

219,-

Kvikkpollen

Art. 5021

4 kg/6 plater

260,-
inkl. mva

Innskuddsfôrer

Art 5121 Plast 2 ltr.

Hel

150,-
inkl. mva

Halv

137,50
inkl. mva

Jackon 11-rammers helkasse

Art. 1133

Medlem/ikke medlem

201,-/212,-

Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta Tlf: 63 94 20 60
Reddalsveien 50, 4886 Grimstad Tlf: 37 04 19 28
E-post: post@honningcentralen.no

Følg med på www.ktd.no

Følg oss på facebook: www.facebook.com/ktd.no

Halvramme

17,50

Bunnbrett
type Pe-Ve
269,-

Pollenerstatning
1kg m/vitaminer

62,50

Flytende fôr
2,5kg

40,-

Dronninggitter
125,-

10% rabatt
på alle kubedeler
med fals i april og mai.
Se nettside for detaljer

alle priser er inkl. mva. (+ frakt)
prisene er gjeldende fram til 31.05.2019
eller så langt lageret rekker.

KTD.NO as
Lykkedrangveien 38, 4639 Kr.sand
Tlf: 917 17 156 / 970 24 977
E-mail: post@ktd.no

DRONNINGER TIL SALGS - PRODUKTIVE KRAINER

Etter NB's avlsmateriell for å sikre snille bier og mer honning. Fra renavlingsområdet Hadeland, parret på Leirsjøen parrestasjon.

Krainer fra Leirsjøen: kr. 800,- +mva

Friparret krainer: kr. 750,- +mva

Kontakt birøkter Alexander Du Rietz for levering og bestilling:
tlf: 911 52 471 @: alexander@heierdurietz.no www.heierdurietz.no

HAR BIENE OVERTAKET PÅ DEG?

Apinor sine beskyttelsesklær holder broddene ute! Api Polyamid Duo med dobbelt stoff veier bare 800 gram er av det sikreste du kan bruke. Bidresser i mange størrelser og slitesterke hansker finner du på Apinor.no

APINOR BIDRESS
fra kr 475

API POLYAMID DUO
Jakke kr 738
Bukse kr 488

**BIHANSKER I
MYKT SKINN**
kr 175

**BIHANSKER I
NITRILGUMMI**
kr 139

apinor.no - NETTbutikken for birøktere

VI LEVERER ALLE TYPER MASKINER FOR DIN PRODUKSJON AV HONNING

Anerkjente merker til fabrikk- priser og tilpassede løsninger

Halv- eller helautomatiske skrelle- maskiner med opptil 400 rammer/ time. Voksskruer, pumper, løsnere, radial- tangensial- horisontal- og selvvendende slynger for alle rammetyper. Pumper, røreverk, fylleapparat, roterende bord, honningtørkere, oppvarmede eller kjølte tanker, skrellekar, etc. Kraner og løfteinnretninger. Dronninger, avleggere. Gunstige priser og betalingsbetingelser. Be om tilbud.

ØYGARDSBI

www.oygardsbi.com

johnstrandaboe@gmail.com

Tlf. 970 75 409

MØTE HEDMARK

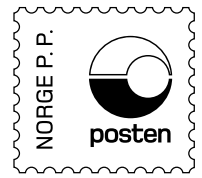
Regionmøte på Myklegard veikro,
Løten tirsdag 30.04.2019 kl.18.30
Miljøvernavdelinga hos fylkesmannen:
Tiltak for å redde pollinerende insekter.

SELGES

Bucfast bifolk på 10 rammer
med dronning 2018. Leverings-
periode 25. mai-1. juni.
Tlf. 901 44 429.

Returadresse:
Norges Birøkerlag
Dyrskuevegen 20
2040 Kløfta

BeeZmart for biene dine!

Ønsker du som birøker mer honning og gode forhold for biene dine?

Norkring har utviklet en sensor som enkelt installeres i ynglekassen, slik at kubene overvåkes og bienes aktivitet kan følges på din telefon.

Sensoren sender status fra kubene en gang i timen slik at du hele tiden kan følge med på bifolket ditt.

Dette kan gi økt lønnsomhet og 25% mer honning pr kube.

**BeeZmart fra Norkring gir deg
smartere birøkting og mer honning!
Vil du vite mer om løsningen vår?
Ta kontakt med oss på følgende:**

E-post:
norkring@telenor.com

Post adresse:
Norkring AS, Snarøyveien 30,
1331 Fornebu,
Att: Henrik Byremo

bienemine.no